

(1) εγώ θέλω για να κλείσουμε αυτή τη συνομιλία που είχαμε να σας κάνω - καλά- μια ερώτηση <να σας ρωτήσω> εάν ανησυχείτε για το μέλλον (.) θα μου απαντήσετε, το δεύτερο για μένα που 'ναι και το πιο ουσιαστικό:: είναι -απ' ό,τι κατάλαβα απ' όσα είπαμε ως τώρα, και δεν ξέρω αν έχετε την ίδια αντίληψη- έχουμε άμεσο συμφέρον για την αποκατάσταση της τάξης, εσωτερικά στην Αλβανία

(2) Επειδη καποιοι έκαναν κάτι συγκρίσεις, ο Ροναλντο έφυγε απο την Ρεάλ με τρία Τσου Λου κολλητά και οκτώ δεν εχει φάει ουτε κουτσός σε προπόνηση

(3) Και αν δεν έχει πέσει πακτωλός χρημάτων στη Θράκη. Και αν δεν έχει βρέξει χρήμα. Προς όφελος (κυρίως) των ημετέρων και επιτηδείων και των αεριτζήδων. Η περίφημος Εγνατία Οδός παραμένει κάτι σαν μύθος, με κάποιες επιχωματώσεις και ορισμένες διαπλατύνσεις.

(4) Καλό μήνα σε όλους. Να τον ζήσουμε όμορφα, ήρεμα και προσεχτικά. Ακούμε τις οδηγίες. Παίρνουμε προφυλάξεις. Φέρουμε την ευθύνη του εαυτού μας, των δικών μας και των αλλων. Δεν μασάμε. Κι επιστρέφουμε υγιείς. So long παιδιά! 🤔🤔😊😊😎😎☀️☀️

Γλωσσική ποικιλότητα

Διαγλωσσική ποικιλότητα

Ενδογλωσσική ποικιλότητα

Ποικιλίες

Σύμφωνα με τον χρήστη

Σύμφωνα με τη χρήση

Κοινωνική

- φύλο
- ηλικία
- τάξη

Γεωγραφική

- ιδίωμα
- διάλεκτος

> *ιδιόλεκτος*

Μέσο/Τρόπος

- προφορική
- γραπτή
- νοηματική
- ηλεκτρονική

Πεδίο

- επισημότητα
- οικειότητα

Τόνος

- *ταυτότητα*

ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΚΕΙΜΕΝΟ

Επίπεδα τυπικότητας στη γλώσσα της Ιάβας

Level	are	you	going	to eat	rice	and	cassava	now	Complete sentence
3a	menapa	pandjenengan	badé	dahar	sekul	kalijan	kaspé	samenika	<i>Menapa pandjenengan badé dahar sekul kalijan kaspé samenika?</i>
3									
2	napa	sampéjan	adjeng	neda	sega	lan	kaspé	saiki	<i>Napa sampéjan adjeng neda sega lan kaspé saiki?</i>
1a	apa		arep	mangan					
1		kowé							

(Geertz 1968, p. 284)

Επικοινωνιακή ικανότητα (Hymes 1971)

Η ικανότητα του ομιλητή μιας γλώσσας, ως μέλους μιας γλωσσικής κοινότητας με συγκεκριμένες κοινωνικές και πολιτισμικές συμβάσεις, να παράγει και να κατανοεί, όχι μόνο γραμματικώς ορθό λόγο (γλωσσική ικανότητα), αλλά και τα κατάλληλα εκφωνήματα στην εκάστοτε επικοινωνιακή περίσταση.

γλωσσικές επιλογές ↔ λειτουργίες/περικείμενα

- Μια φορά κι έναν καιρό ...
- Προσοχή, παρακαλώ! Μην αφήνετε...
- Λαέ της Αθήνας ...
- Συμπληρώστε τα κενά.
- η μέγιστη θα φτάσει τους 23 βαθμούς στα πεδινά
- σήμερα φιλοξενούμε τον κύριο Γάτο
- Τσουκαλάς όπ. π. σ. 55
- Κεραμεικός, μονοκατοικία, νεόδμητη ...

Λειτουργίες/περικείμενα ↔ γλωσσικές επιλογές

- Βαφτίσια
- Κηδεία
- Γενέθλια
- Γέννηση μωρού
- Επίσκεψη σε ασθενή
- Τηλεφωνική συνομιλία

Πτυχές του περικειμένου

- **καταστασιακό περικείμενο:** συμμετέχοντες και ρόλοι τους, χρόνος, τόπος και σκοπός επικοινωνίας, φυσικό και κοινωνικό «σκηνικό»
- **πολιτισμικό περικείμενο:** συνήθειες και υποχρεώσεις των μελών μιας γλωσσικής κοινότητας, θέματα και γλωσσικά γεγονότα
- **γνωσιακό περικείμενο:** κοινές παραδοχές και συμβάσεις, γενικές αναμονές και προσδοκίες των συμμετεχόντων
- **συγκείμενο:** ευρύτερα ή στενότερα συμφραζόμενα

Παράμετροι επικοινωνιακών περιστάσεων (Halliday & Hasan 1985)

register: καταστασιακό ιδίωμα/

λειτουργική ποικιλία/επίπεδο ύφους

- field: πεδίο
- tenor: τόνος
- mode: τρόπος

	προεκλογική ομιλία	λειτουργία της Ανάστασης	κεντρικό δελτίο ειδήσεων	τραγούδι στη Eurovision	γράμμα σε ένα φίλο
Πεδίο					
Τόνος					
Τρόπος					

Παράμετροι επικοινωνιακών περιστάσεων (Hymes 1974)

1. **Σκηνικό** (setting)
2. **Μέλη** (participants)
3. **Σκοπός** (ends)
4. **Πράξεις** – περιεχόμενο (θέματα) και μορφή του μηνύματος (γλωσσικές πράξεις) (acts)
5. **Τόνος** (key)
6. **Μέσο** (instrumentalities)
7. **Νόρμες** (norms)
8. **Κειμενικό είδος** (genre)

	προεκλογική ομιλία	λειτουργία της Ανάστασης	κεντρικό δελτίο ειδήσεων	τραγούδι στη Eurovision	γράμμα σε ένα φίλο
Σκηνικό					
Μέλη					
Σκοπός					
Περιεχόμενο και γλωσσική μορφή					
Τόνος					
Μέσο					
Νόρμες					
Κειμενικό είδος					

Κειμενικά είδη

- Όροι: κειμενικό είδος
τύπος κειμένου
είδος/ γένος κειμένου
- «συστηματικές συσχετίσεις εκφραστικών και οργανωτικών στοιχείων με λειτουργίες και στοιχεία περιεχομένου, με βάση το ρόλο που καλούνται να διαδραματίσουν στο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους»
(Γεωργακοπούλου & Γούτσος 1999: 63)
- Γλωσσικά και εξωγλωσσικά κριτήρια

Ταξινόμηση κειμενικών ειδών κατά Longacre (1976)

<i>βαθεία δομή</i>		- προβολή	+ προβολή
<i>επιφανειακή δομή</i>		- εντολές	+ εντολές
+ διαδοχή	+ χρονολογικό πλαίσιο	ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΑ	ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ
- διαδοχή	- χρονολογικό πλαίσιο	ΕΚΘΕΤΙΚΑ	ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ

1 <Λ> περάστε τι κάνεις ρε θείε;
<Π> μια χαρά
<Β> καλησπέρα καλησπέρα:: γεια σου Λαμπράκη (.) τι κάνεις
λεβέντη μου;
<Σ> γεια σου ρε:: θεία

5 <Β> γεια σου κοριτσάκι μου
<Σ> τι κάνεις;
<Β> χρόνια πολλά πολύχρονη
<Σ> ευχαριστώ πολύ γεια σου ρε θείε πώς είσαι; [χρόνια πολλά
<Π> [πολύ καλά

10 <Σ> ευχαριστώ
<Π> και αυτό δικό σου ((δείχνει το δώρο))
<Β> α α ΑΥτά είναι και για τον Λάμπρο να βάζει και ο Λάμπρος
στον καφέ του γάλα
<Π> Λαμπράκη τι κάνεις αγόρι μου;

- 15 <Σ> εσύ τι::;
<Λ> μια χαρά θείε
<Β> τι έγινε Λάμπρο μου;
<Σ> στις ομορφιές σου ρε:: θεία
<Β> α:: σιδέρωνα μέχρι τώρα και έκανα μπάνιο λούστηκα και ούτε
πρόλαβα
- 20 να τα φτιάξω πώς και στέγνωσαν κι αυτά
<Σ> εγώ ρε θεία κρυώνω δεν μας τ' ανάβουνε χθες δεν ξέρω αν το
είδες μέσα στο::
<Β> ω ω είδα ένα χαρτί κολλημένο αλλά ούτε κοίταξα
<Σ> άμα δεις γράφει οχτώ και εννιά δεν έχουμε:: αναμμένο το::
- καλοριφέρ
- 25 [το καλο-
<Β> [γιατί;
<Σ> γιατί κάτι φτιάχνουνε στην ταρατσα

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ

- δομημένη δραστηριότητα με οργάνωση που προκύπτει κάθε φορά στη ροή του λόγου
- προϊόν συνεργασίας: «διεπιδραστικό επίτευγμα»
- διαπροσωπικό και κοινωνικό τελετουργικό
- πολιτισμικό φαινόμενο
- πεδίο δράσης και ταυτότητας

ΔΟΜΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ I

- γειτνιαστικά ζεύγη
- προτιμώμενα μέλη

<i>Πρώτο μέλος</i>	παράκληση προσφορά πρόσκληση	ερώτηση	εκτίμηση	κατηγορία παράπονο
<i>Δεύτερο μέλος: προτιμώμενο</i>	αποδοχή	απάντηση	συμφωνία	άρνηση
<i>μη προτιμώμενο</i>	άρνηση	σιωπή ή μη αναμενόμενη απάντηση	διαφωνία	παραδοχή

ΔΟΜΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ II

- σύστημα εναλλαγής σειράς
  - εναλλαγή ρόλων ομιλητή και ακροατή
  - τουλάχιστον ένα και μόνο ένα άτομο μιλά κάθε φορά
  - δεν υπάρχουν διακοπές και επικαλύψεις
- > νόρμα που κατευθύνει τη συμπεριφορά των συνομιλητών

ΔΟΜΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ II

- σημεία πιθανής περάτωσης

Ενδείξεις:

- επιτονισμός
  - παραγλωσσικά στοιχεία (επίσυρση, ένταση φωνής)
  - κινησιακά στοιχεία (περάτωση χειρονομίας, χαλάρωση θέσης χεριού, στροφή βλέμματος, στάση και κίνηση σώματος)
  - λεξιλογικά στοιχεία (ολοκλήρωση δομής, στερεοτυπικές εκφράσεις)
- αυτο- και ετερο-διόρθωση

ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ I

- Θεωρία ευγένειας: Brown & Levinson

πρόσωπο (face): η εικόνα που κάθε άτομο θέλει να παρουσιάζει προς τα έξω.

- θετική (positive) πλευρά του προσώπου: επιθυμία για επιδοκιμασία και εκτίμηση

- αρνητική (negative) πλευρά του προσώπου: επιθυμία για ανεξαρτησία κινήσεων

Σηφιανού: αγγλική: αρνητική ευγένεια – ελληνική: θετική ευγένεια

ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΣ II

- Θεωρία ευγένειας: Brown & Levinson
- απειλητικές πράξεις (face-threatening acts/FTAs): σχεδόν όλες οι λεκτικές πράξεις ενέχουν στοιχεία απειλής για το δικό μας πρόσωπο ή του/της συνομιλητή/τριας (π.χ. αίτημα, παράπονο κ.λπ.)

Κοινωνικές παράμετροι που καθορίζουν τη λεκτική επιλογή:

- κοινωνική απόσταση ανάμεσα στους/στις συνομιλητές/τριες
- βαθμός οικειότητας/ φιλικότητας ανάμεσα τους
- βάρος (βαθμός απειλητικότητας) της συγκεκριμένης πράξης

- **άμεσα, χωρίς λεκτική αποζημίωση**

(1) Άνοιξε το παράθυρο.

(2) Δώσε μου το μολύβι σου.

- **με λεκτική αποζημίωση (αρνητική ευγένεια)**

(3) Θα μπορούσες να ανοίξεις το παράθυρο;

(4) Μήπως μπορείς να ανοίξεις το παράθυρο σε παρακαλώ;

(5) Θα είχες την καλοσύνη, αν σου είναι εύκολο, να ανοίξεις το παράθυρο;

- **με λεκτική αποζημίωση (θετική ευγένεια)**

(6) Εκπληκτικό βάζο, από πού το αγόρασες;

(7) Ανοίγεις το παράθυρο λίγο;

(8) Μωρέ άνοιξε λίγο το παράθυρο, γιατί κοντεύω να σκάσω.

(9) Εσύ που είσαι τόσο καλό παιδί, θα πας να μου φέρεις λίγο νεράκι;

- **έμμεσα**

(10) Κάνει ζέστη εδώ μέσα ή εγώ ζεσταίνομαι; (άνοιξε κανένα παράθυρο)

(11) Ωχ, έχω ένα τρομακτικό πονοκέφαλο. (δώσε μου μια ασπιρίνη)

(12) Μήπως είδες πουθενά την εφημερίδα; (δώσε μου την εφημερίδα)

(13) Θέλω να κοιμηθώ (χαμήλωσε / κλείσε το ραδιόφωνο / την τηλεόραση, φύγε από το κρεβάτι μου κ.λπ.)